
Petrik Iván

UN PEU TROP

Azt a napot, amikor Radovszkij felhagyott végleg a hegedűóráival, többen is szóba hozták, anélkül persze, hogy tudtak volna egymásról. Megpróbálták elmagyarázni, mi történt a Bouvard utca 27.-ben. Nem láthatok ebben semmilyen szándékosságot, még csak időben sem estek túl közel egymáshoz ezek a beszélgetések. Talán Radovszkij személye miatt nem hagyott nyugodni az eset. Mert abban nincs semmi különös, hogy elege lett az egyébként sem túl jövedelmező hegedűórákból. Mégis miért gondolták azt néhányan, hogy beszélniük kell róla? Megragadt mindenesetre figyelmem legszélén az a nap, amelyről semmilyen személyes emlékem nincs. Nem tudom, hol jártam, mit csináltam akkor. Amnéziának nem nevezhető, hiszen természetes, hogy nem emlékszünk mindenre, ráadásul nagyon jól van ez így. Az persze elgondolkodtató, hogy miért épp arról mesél mindenki, amikor Radovszkij felhagyott a hegedűórákkal. Gaszp kezdte a sort. Nagy hévvel magyarázott, mint aki úgy érzi, nem csupán meg kell hallgatnom őt, de át is kell élnem szenvedéllyel ezeket az eseményeket. Később fecsegett róla Mary Folbert egy kávé mellett, miközben arra vártunk, hogy elkezdődjön végre a film a szomszédos moziban egy kótyagos éjszakán. Nem is tudom, a férje ott volt-e a kávézóban, esetleg később érkezett, és csak pár szót hallott, ezért egészítette ki néhány mozzanattal, amit a felesége mondott. Vagy később és mindettől függetlenül magyarázta a részleteket a külföldiek érthető, de inkább félreérthető gesztusaival. Ekkor már figyeltem, és amikor alkalom adódott, megkérdeztem Orfont. Ő viszont mintha zavarba jött volna a kérdéstől, nem akart válaszolni. Úgy tett, mint aki nem emlékszik semmire (és hihetőnek is tűnt: miért éppen arra a napra emlékezne), mégis néhány apró részletet kijavított később, Radovszkijt és a hegedűórákat emlegetve. Végül az öreg Galliani is dörmögött pár szikár mondatot az orra alatt, amikor összefutottunk a bíróságon, és én a lányáról kérdeztem. Akkor azonban, amikor Radovszkij felesége meghalt, és ő néhány napig nálam lakott, mert nem bírta hazamenni az új lakásukba (a régit el kellett adni, csak így bírták fizetni a kezelést), és minden összefüggés nélkül felemlgette ezt az estét, elhatároztam, hogy összerakom a mozaikkockákat. Háttha a rengeteg apró információból felcseperedik egy hatalmasabb, amiből megtudhatok valamit, ha másról nem, a világ szüntelenül zakatoló, zötykölődő, remegő működéséről. Fogtam magam és elrohantam a Bouvard-ra, a 14-es szám alá. A nevenincs lemezboltba, ahol kottákat is lehet vásárolni, és amelynek klasszikus zenei részlegében oly sok időt eltöltött Radovszkij, amíg ezen a környéken lakott. Majdnem szemben vele a másik oldalon áll a Bouvard 27. Amint a bolt üvegportálján keresztül átnéztem a négyemeletes épületre, eszembe jutott, hogy nemcsak Radovszkij lakik ebben a házban, hanem Gallianiék is. Orfon már többször nekiveselkedett, hogy annyi idő után, végre újra felmegy hozzájuk, de mindig halogatta. Egy időben sokat járt abba a házba. Először Linához, aztán odaköltözött Radovszkij, majd a fiatalabb Galliani lány, végül az egész család: Gallianiék. Visszatérni viszont nem volt nagy kedve. Aztán, és ezt talán érdemes itt megjegyezni, mert ugyanazon a napon történt, mint amikor Radovszkij felhagyott a hegedűóráival, mégis felment a Bouvard 27.-ben a negyedikre.

Amikor Orfon belépett a lakásba, Gallianiné rögtön magához intette, és nem engedte szabadon (a kosztüm bézs napalmiszövete elektrosztatikus feszültségben tartotta nehéz kesztyűjét, amíg nagy csörtetve le nem vágta a sarokba). Következtek a bemutatkozások szűkszávú regénytirádái. Szinopszis idegen életek félreismeréséhez. Nevek és nevek és nevek, néha halk magyarázatok. A volt férjem volt felesége. A volt férjem leendő felesége. A leendő férjem jelenlegi felesége. Átértek a szalon embertömegén a sarokba tolt büféasztalhoz. Orfont elengedte végre a mozgó fagyalbokor (ő emlékezett rá így). Lassú röppályán kezdett kitérni mindenki elől, nyugalmas terepet keresett szemlélődéséhez. Aztán váratlanul, mintha lőnének rá, Orfon két ugrással a büféasztalnál termett, s a hosszan aláhulló, földet söprő terítőn keresztül az asztal alá vetette magát. Vajon illendő tigrisbukfencsel asztal alá ugrani ilyen korán (éppen besötétedett): nem érdemes ezen rágódni. Gallianiéknál, Orfonnak hála, mégis nagyjából negyven ember próbálta rémülten megoldani a kérdést. Közülük csupán egy tagbaszakadt férfi talált rögtön megoldást, az asztalról ugyanis mindent, ami keze ügyébe esett (szendvics, szalvéta, villa) felkapott, és megpróbálta eltalálni vele (tányér, sütemény, pezsgő) az asztal alá bújó Orfont (pohár, virág, kés).

– Raven, Raven, te dög! – hörögte közben.

A Ravennek nevezett Orfon áthengeredett az asztal másik oldalára, és a tagbaszakadt férfi előtt egyenesedett fel, olyan közel hozzá, hogy annak zöld hályogszerű inggombjai végigkarcolták lazackrémes orrát. A két férfi közvetlen közletről nézte egymást, valamiféle bizarr, kíváncsiság nélküli, tájleírászerű vadászösztönnel, aztán... aztán a tagbaszakadt férfi gyöngéden állon vágta Orfont.

Ha egyszer lesz olyan múzeum, ahol katalogizálják a mosolyokat, az, ami ekkor kiült Orfon arcára, külön címkét kap.

– Te nem nagyon változol, Brúnó. – Olyan távoli hangsúlyokkal ejtette ki ezeket a szavakat, mint aki fél, hogy közel a vég, nagyon közel, de lassan megmozdulnak a vitortlák a főárbocon.

– Haza akartunk már végre jönni.

– Akartunk? – kerekedett el Orfon szeme, majd kisvártatva megismételte.

– Akartunk? – Csodálatosan sokféleképpen értelmezhető mássalhangzók hagyták el virágszirmos, vérző ajkát, s úgy bukott ki belőle ez a szó, ahogy színes csillogó legyek röpködnek szét. Brúnó arcát vizsgálta, mintha minden egyes pórusát jól szemügyre akarná venni egy sajátos anatómiai tébolyodottság nevében, aztán mégis a legföldhözragadtabb módon bólintott. Brúnó nem mutatott senkire, bár megemelte a karját, igaz, nem útbaigazításként, csak annak jelzésként, hogy tudja, nincs szükség idegesítően pontos mozdulatokra. Orfon megfordult, s épp szembe találta magát Gaszppal. Őt nem ölelte meg, nem tett még csak ahhoz hasonlítható mozdulatot sem, mert tudta, ha így alakult, ennek még nincs vége. Azért kimondta a nevét halkán, egy másik katalóguscédulát érdemlő mosoly mögött, ami komoly kézfogással ért föl, majdnem az elmaradt öleléssel.

– Gaszp.

És igaza lett, mert a Gaszppnak nevezett férfi szintén nehezen leírható olajos csillogással a szemében, feszült örömmel az arcán félig elfordult, mintegy utat nyitva, pontosabban megmutatva a mögötte ülő alakot. A lány mozdulatlansága mintha egyetlen és utolsó örök törvénye lenne egy törvényszerűségeit felelőtlenül veszni hagyó világnak. Mósusz, elefántcsont, márványtöredék, vaníliarügy, tömjén hét lakat alatt, nagy kövek-

kel megterhelve, a tenger fenekére kihajítva. Orfon tudta, elveszett, de legalábbis elvesztette a nevét. 1978. július 20. Belgrád: egyetlen óriási, a kétségbeesés, a meghatottság, a részvét, a nosztalgia legcsekélyebb lehetősége nélküli pillanat. Csupa össze nem tartozó ember között.

– Un peu trop à mon goût! – suttogeta szűk fél órával korábban Mary. Pont rosszkor és pont rossz helyen. A lány fülében még a hajó egyenletes dülöngélése, a megszokhatatlan egyensúlyzavar, a koszos öböl felett alacsonyan repülő sirályok rikácsolása. A komp megdőlt pont az öböl közepén, éppen félúton, s mivel először utazott rajta, nem tudta mire vélni. Megkérdezni nem merte, nehogy ebből is téves következtetéseket vonjanak le, de attól a pillanattól kezdve nem tudott figyelni a beszélgetésre. Ez azt jelentette, hogy szinte biztosan nem ő kapja meg az állást, bár a végleges választ másnapra ígérték. Az ősz hajú, kopott szmokingos férfi mutatta meg a hajót. Az orvosi felszerelést, a páncélszekrényt, a csupa üveg szobát és a kis mellékhelyiséget, amelynek viszont csak egyetlen apró ablaka nyílt a nagy hajókémény mellett a komp farvizére. Jobb lett volna a kompra gondolni, a vízen lebegő óriási és titokzatos szerkezetre vagy azokra, akik rejtelmes fémtestében élnek. A konyhásokra, akik, ennyit már tudott, a lefolyóba rejtik a söröket, és a kémény mögé járnak cigizni, és egészen az ablakuk alá húzódnak, ha esik az eső, vagy a nagy szél odáig felveri a hullámokat. A magas, barna szemű és a kicsi, szőke, szakállas. És néhány pincérnő, köztük Anna, aki a telefonszámot adta. De nem erre, hanem Orfonra kellett gondolnia, mert Orfonhoz beszélt, olyan közlelő, hogy a megsűrűsödő autólámpák könnyező visszfényében akár bele is haraphatott volna a fülcimpájába. Kedve lett volna hozzá, de Orfon felhajtotta köpenye hajtókáját, és köszönés nélkül továbbállt. Az is lehet, a szőke, szagos, kegyetlen burafrizura alá rejtett porcelántest egyszerűen becsúsztatott egy kis csomagot Orfon zsebébe (mérget, terhelő bizonyítékot, egy levelet, melyben éppen az ellenkezője áll annak, mint amit a fülébe akart sütni, vagy egyszerűen a kompjegyet, hogy zavarba hozza, mert Orfon egyedül a hétköznapi dolgokat nem értette pontosan). A felajánlkozó mozdulat, ahogy kétségbeesetten közel húzódott a férfihoz, majd dermedten elfordult tőle, akár ezt is leplezhetette. Mary, mintha csak most venné észre, hogy hideg van, összébb húzta magán a kabátját. Azt a megmagyarázhatatlan ballonkabátot. Nem is ő bújít bele, összefogta a testéről áruklódó sejtések rendetlen seregét, amely dicső seregnek éppen visszavonulót fújtak, s jól jött ez a ködszerű, puha borítás. Egy dolgot mulasztott el: fuldoklott a vágtyól, hogy Orfon belső combjába csípjen a vastag ruha, a szövet, a fém alatt.

Hét óra. Besötétedett. Egy ostoba Calvados felirat pislogott vörös izzásban a szemben lévő ház tetején, mintha rá akarná vetni magát az elsötétült égre, de a vastag drótkötelek lefogták. Az utcákon elfogyhatatlannak tűnő embertömeg tolongott. Az újra és ismételt magára maradt Orfon a várost vastag esőfüggönyön keresztül látta, amelynek rojtjai a cipőjéig értek (pedig nem esett), s a függöny egy nagy, csendes fuvallatot fogott fel éppen az arca előtt. Ijedten ugrott a Bouvard utca 27. árkádíves, mély kapubejárataiba, nyakában sál gyanánt néhány elmúlt nap szövevényes elmondhatatlanságával, amely napok minden perce mögött egy másik, régi év rejtőzött.

És végre fönt. A lépcsőház kígyótorka és a lakásajtó mögül kiszabaduló fény geometriája. Zavarba ejtő, és megállásra csábít ez az ajtórésnyi perspektíva, ez a pátosossal terhes, mégis nagyon e világi előszoba-retorika. Egy lakás torzulásai a szobaajtók tejuvegében, mint egy idős asszony mosolya, például a házigazdáé. Mehetett a vajszínű

fényolvadásokkal megvilágított konyha felé (a hűtőben gyöngyöző hidegtálak, halszerű italok) vagy az elnyúló, félhomályos szalon keleti sarkába, amihez át kellett vágnia egy meglehetősen tágas és felcícomázott ebédlőn, szépre kopott szőnyegen, ismeretlenek dzsungelén (amelyet csonkig permetez majd fényes mosolyával biztos kezű vezetője). Mindenfelé akadályok magasodtak. Itt egy vértelen, ámulatban vergődő nőgyógyász, rövidre nyírt hajjal, fehér felöltőben, ott egy magára talált, fénylő ingatlanpanamista szoknyát imitáló pulóverben. És mások. 1974. november 24., Budapest, Honvéd utca Ajtósi Dürer sor sarok. Mintha még mindig a lépcsőfordulóban állna. Épp a feje tetejére csordogált a fény. Hűvös. Vasárnap délután.

Még mielőtt belépett volna a nappali ajtaján, Orfonra támaszkodott Gallianiné óvatosan, hogy senkinek se tűnjön fel.

– Említette, hogy járt már itt korábban.

– Hogyan? – Orfon frissen étlapra került napi menüből éhező vendéggé változott.

– Ismerte a családot, akitől vettük ezt a lakást. – Gallianiné egy pillanatra figyelmesen nézett rá, meg is zavarta Orfont. Megijedt, hogy komoly kérdésekkel találja szembe magát.

– Kit?

– X-éket.

– Kiket?

– A lányt, aki öngyilkos lett. A bátyját, aki miatt el kellett adni a lakást – Gallianiné elmosolyodott. Orfon ezüstös élősködőt vélt felfedezni a hajában, vérnyomokat a kezén, szája szélén veszettség nyálcsíkját, késlekedett a válással, és ami azt illeti, ő úgy tudta, a lány túlélte, bár kétségtelen...

– Hogyan? – Orfonról, mintha a bőrét nyúznák, alig-alig szakadtak le a szavak. Kezdte meggyűlölni a helyzetet, amibe került, vagy mégis inkább Gallianiné kedvességét.

– Akkoriban, amikor magát megismertük.

– Nem, nem hiszem. Az közvetlenül a háború után történt. Ez régebben...

– Nos, igen, persze. Mégis az a kislány... Mintha tegnap lett volna. No, azért várjon csak.

Felhajtottam a köpenyem gallérját, de nem szaladtam át azonnal az út másik oldalára, ahogyan terveztem. Meglegyintett a Juarez–O'Brien nehézsúlyú címeccs emléke. Az orosz szerzett valahogyan négy jegyet, Lina és a fiatalabb Galliani lány jött velünk. O'Brien hét menetben át védekezett, alig-alig talált be a legendás jobbhorgaival. Juarez mint egy őrült püfölte, aztán a nyolcadik menetben az ír egy olyan gesztussal, mintha bocsánatot kérne, hogy eddig megfélelkezett róla, bevitt teljesen tisztán egyet azokból a bizonyos legendás jobbhorgaiból. A mexikói rögtön elterült. Messze ültünk, fent a kakasülön, de jól láttuk, hogy eltört az arccsontja. Aprócska árnyék vetült izzadságban úszó bőrére, oda nem illő gödröcske, holdbéli kráter. Lina majdnem elsírta magát, a Galliani lány unatkozott, és mindkettőt idegesítette az üvöltő tömeg. Akartam mondani nekik valamit. Egyetlen mondatot, amivel megvizsgálom Linát, és felkeltem a Galliani lány érdeklődését. De aztán inkább átverekedtem magam a tömegen, elmentem italokért. Megint ugyanaz. Ahogy a végeérhetetlen autófolyamban aprócska rés támadt, s ebbe a nehezen magyarázható csenddel járó forgalmi szünetjelbe belecsúszhattam volna. A következő pillanatban már újra összecsaptak a fémhullámok. Mondani akartam tehát valamit. Úgy intézni, hogy egyszerre lehessen érteni búcsúzásnak és hétköznapi,

száraz megjegyzésnek. Ígéretnek, de átlátszó ígéretnek, hogy lássa, nem akarom mindenáron becsapni. Esetleg egy filmbe illő, klasszikusan modoros gesztussal búcsúzni, ami azért vastagon félreérthető. És amire csak így, ezzel az újabb és ezúttal valóságos évtizeddel a hátunk mögött vagyok képes. Még egy pillanattal korábban is úgy gondoltam, hogy megteszek mindent, de nem akartam különösen erőszakosnak látszani. Hiszen arra is én vettem rá, hogy elhozza a hamis recepteket. Végeredményben nem olyan fontos, hogy feljöjjön. Nem akartam több drámát. Miért kellene épp neki beadnia. Vért csak akkor lát, ha megvágja az ujját a konyhában. Megegett rajta a szívem, át akartam fogni a derekát, de megragadta a kabátom ujját, még mielőtt kivehettem volna a zsebemből a kezem. Belém mélyesztette a körmeit, de nem azért, hogy könnyű fájdalmat okozzon. Arra figyelmeztetett, hogy nehezebben csillapodó kínokat akar megakadályozni. És ebben ki is egyezhettünk volna. Az ösztönei, mint egy zöld szemű, kövér macskának, gyilkos pontossággal működtek. Néhány francia szót súgott, valami olyasmit, hogy hagyjuk inkább, erre nincs szüksége, de nem értettem pontosan. Mindig rossz volt a kiejtése, mintha forró italt szűrcsölné, nem a szavakat hangsúlyozta, hanem a szüneteket. Ráadásul nagy forgalom rohamozta a Bouvard-t. Autók, buszok, kamionok dűlták az aszfaltsávokat, és épp ebben a félórában adta ki magából az egész napra tervezett összes zaját a város. Alig láttam, alig hallottam valamit, nem csak magam körül, de sisakrostélyomon belül, páncélingem alatt is csak az izzadt sejtburjánzás dühöngött. Arra pedig végképp nem volt erőm, hogy ebben a zavaros városzajlásban pontos megfigyeléseket tegyek. Azt a pár szót, amit a fülemben suttogott, mondhattam volna én is vagy a közlekedési rendőr vagy az a férfi, aki éppen nekem jött a tömegben. Mégsem én mondtam. Egy hazugsággal kevesebb, mindent összevetve ez is elég szép eredmény. Talán eltúlzott színpadiasággal rántottam ki a kezemet a szorításából, és átfutottam a másik oldalra. Be a Bouvard 27.-be. Ismerős ház, régi meghívások puskapora bűzlik, és várja, hogy végre robbanjon. Most éppen kapóra jött, hogy szorult helyzetemből komor méltósággal kiszabaduljak. A receptek már a zsebemben lapultak, olyan ártatlanul, ahogy dohányszemcsék vagy foszló papírsebkendő-töredék.

Az ajtó előtt, sajnos már későn, kétségek fogtak el. Mégis minek jövök én ide? Semmi kedvem végignézni ezt a késő délutáni mészárlást. Kinyílt az egyszemű ajtó, és beszipantott, mint egy cápa torka, az előszoba. A háziasszony vezetett körbe, finoman megérintette néha a karom. Felesleges igyekezetét szívesebben csodáltam volna távolról, kívülállóként. Amint beléptem, tudtam nagyjából, kit akarok elkerülni, kihez, miért nem fogok szólni, és azon morfondíroztam, milyen kilátásaim vannak a gyors megfutamodásra. 1973. július 23. Trieszt, spiaggia di Barcola. Nagyon távoli jövőbe vesző évszám és sosem látott hely, ahová nem akarok eljutni, s ezért aztán nem örülök bele a gondolatba, hogy nem vagyok ott. A lehetőség, hogy mégis bármikor arra vetődhetek, nem pusztá fenyegetés. S ha beteljesül, talán sosem akarok majd továbbállni. Csupa előre látható bizonytalanság tehát. Vágy, amit nem ismerek fel, félelem, ami inkább kíváncsiság. Kíváncsiság, ami csupa fel nem ismert félelem. Bár ahogy rám nézett, unalmában felém fordulva a tágas előtérben a katonafrizurás orvos, megdermedt ereimben a vér, mintha ellen akarna állni egy kiadós vérvételnek. Ezek után a többi vendéget kétes lebegésben láttam, mintha a nagy kristálycsillárból zavaros, sárga folyadék ömlene a szoba belsejébe. Így kerültem el mindenkit, ellenszenvemnek, őszinte viszolygásomnak egyértelmű magyarázatát keresve. Ami, nagyrészt ismeretlenekről lévén szó,

torz, féloldalas érzés. Közel az öngyűlölethez, távol a tengerparttól. Erről eszembe jutott Lina. Valamiről mindig eszembe jutott, s ha Mary nem vállalta a szerepét, jobb, ha megidézem legalább a magam számára ebben a házban, ahol ő lakott nyolc kerek évvel ezelőtt. Pontosabban nem a szerepét ajánlottam fel Marynek, hanem azt, hogy elűzheti végleg belőlem. De ennyire sem akart tudni róla. Most pedig érzéketlenül veszem tudomásul, hogy semmi, semmi sem emlékeztet rá. Nem tudtam felidézni azokat a tompa, hosszan elnyúló roppanásokat, amelyek néha éjszakánként a padlásról szivárogtak a plafonon keresztül lefelé, és hogy megmagyarázzuk eredetüket, kísértethistóriákkal, rémtörténetekkel ijesztgettük egymást. Napközben leginkább az erkélyen ültünk (most úgy tűnik, semmi dolgunk nem akadt akkoriban), cigarettáztunk, és hordószámra ittuk a híg kávékat. Rossz volt belegondolni, hogy Brúnó bármikor betoppanhat, nem mintha bármi baj származott volna belőle, de mégis. Lina mindig úgy lépett ki az utcára, mintha színpadra, és persze a nagy jelenet legdrámaibb pillanatában. Minden tökéletesen megkomponált volt rajta, ami meghökkentő, az is elbűvölő. A lakásban ennek a tökéletességnek a töredékei. Pongyolában, jó szagúan. Törülközőbe csavarva, rúzzsal a száján. Papucs és ékszerek. Így cigarettáztunk az erkélyen, és nem lehetett tudni, hogy öltözik éppen vagy vetkőzik. És innét már sokkal nagyobb volt a kísértés, hogy Mary után szaladjak, hogy utolérjem, hogy elmondjam, mindent, amit kértem tőle, nem én kértem. Nem én akartam becsapni sem őt, sem senkit. És hogy az egész tulajdonképpen Lina ötlete volt, tíz évvel ezelőtt, és akkor én is annyit értettem belőle, mint ő most. Ráadásul elérkezett a pillanat, amikor azt reméltem, hogy nem látom viszont sosem.

Ayent, március körül, 1975-ben. Betemette a várost és az egész környéket a hó. Úgy lógott a tetőkről, mintha a házakat hordták volna alá, és nem lehet dermesztő kiterjedésében megmozdítani tőle semmit. Széles, foszló szivacsú, meleg derékalj. A Bouvard mindennek az ellenkezője. Minden sziklaszilárdan, éles kontúrokkal, semmivel sem takarva beleékelődött a leszálló estébe. De a csend ugyanaz. Legalábbis fönt a negyedikén. A fiatalabb Galliani lány megnézte az óráját. Dísztelen darab a századnak azokból az éveiből, amikor úgy gondolták, a szépséget alá kell rendelni a működés nagyszerűségének. Csak éppen nem működött semmi. Visszatekintve viszont minden nagyon szép volt. Nem tudta tehát, mennyi a pontos idő, besötétedett, hét óra körül lehetett. Az ablakhoz sétált, elhúzta a függönyt, emberek, autók fel s alá, fel s alá, fel s alá, mint ha lenne ennek az egésznek valami értelme. Igazi gyorsforgalmi, olajozottan csúszó tömeg olajszivárványos ég alatt.

A falhoz lépett, a hűvös, fehér felülethez simult, mintha át akarná ölelni azt az egyetlen dimenziót, ami még nem lökte ki magából. A falhoz szorította a fülét, nagyon szeretne volna, ha legalább néhány ismerős aprócska zaj átszűrődik, de nem hallott semmit. Egy hangot sem. Átsétált a szobán a szemközti falhoz. Mintha nem egy téglasor, hanem tíz méter vastag betonfal venné körül. Falba préselődött csend. Itt fent legalábbis, miközben lent a Bouvard-on a szüntelen őrjöngés.

Megpróbálta elképzelni, hol tűnik majd fel Orfon, akit most mindenki vár a szomszéd lakásban, pedig valójában hozzá jön. Láttá lilásan káprázó képzeletében, ahogy jön Orfon, és ő nem itt áll fenn az ablakban, hanem vele, mellette lépdél a Bouvard színes tolongásában. (Nehéz elképzelni, de hozzá sietnek. Haza.) Fogja a karját, ügyetlenül, céltévesztetten, mintha az alkarcsontjuk közös lenne, vagy mind a ketten ugyanazt a

fegyvert markolná. Mégis inkább ő karol belé. A férfi köré csavart páncélinget a csuklójánál fogja szorosra, így tartja fogva. A ház elé érnek, de ő, Lelé, meggondolja magát. Hiába minden érv, könyörgés, alig érzékelhető és alig kifejezett fenyegetés, és hiába minden együttérzés, sajnálkozás, megértés és segítőkészség, az utolsó pillanatban nem mond neki. Orfon fülébe súgja, hogy menj a francba, menj egyedül, nekem ez egy kicsit sok, aztán sarkon fordul, és eltűnik a tömegben. Ott, abban az elképzelt pillanatban tisztán látta, hogy meg kell szabadulnia tőle. Orfonnak arra sincs ideje, hogy úgy istenigazából elképedjen, és jobb, ha nem is teszi, mert zöldre vált a lámpa (van egyáltalán lámpa a Bouvard-on, innen föntről nem látszik), és mennie kell. A 27.-ben, fönt a negyediken üres árnyékok alatt hunyorog minden ablak. Bármennyire is nem szeretné, ő áll fönt a függönybe kapaszkodva, a Bouvard nemtörődöm robajlását figyelve. Orra előtt az ablaküvegen maszatolódtak el az autók fehér és piros lámpái, mint szétkenődött apró bogarak. Hiába vonultak hangyaszorgalommal, nem hallatszott fel semmi a negyedikre. Újra a falhoz lépett, most már hallotta a gyülekező vendégek mocorgását. A másik fal mögött még mindig csend. Dallam nélküli, ütemtelen csend.

Nézte még egy darabig a sötét városban a lába előtt tomboló sugárutat, de elunta, és átsétált a szomszédba a szüleihez. Amikor belépett a nappaliba, Gaszp Lina toloszékére támaszkodva mesélte éppen a történetét, amit már mindenki ezerszer hallott Millicent Chamberlainról. A színésznő a Raven Flower című filmben visszautasította Roy McGregort, pedig a forgatókönyvben stb. stb. Lelé látta, hogy Brúnó az ablak felé fordult, félig háttal a bejáratnak, és megfogott egy kaviáros szendvicset. Aztán jelentőségteljesen Gaszpra nézett. Ő félbeszakította a történetet, mint aki arra vár, hogy végre kiderüljön, mi történt valójában Millicent Chamberlainnel.

– Raven – mondta csendesen Brúnó. Gaszp nagyot fúj, Linának alig észrevehetően remegni kezdett a szája széle.

Lelé csöndes borúlátással azt hitte, eljött a pillanat, amikor sötétzöld véréből végre nem sarjad semmilyen érzélem.

Elsétált a Caffé Paranoia előtt. Hosszú évek óta nem hagyta nyugodni a gondolat, hogy az utca páratlan oldalán lakik. Miért nem a pároson? Hiába jutott eszébe minden alkalommal, hogy az emberiségnek ez a kettéosztottsága könnyen feloldható, egyre biztosabban érezte: valamit el kell követnie önmaga ellen. És nem elég félig átsült mirelít csirkecombba harapni vasárnap a vizes krumplipüréhez (égett bőr, fagyott inak). Ennél több kell.

A férfi tűnt ismerősnek, a nő mozdulatai teljesen idegenek voltak. Ha nem biztos benne, hogy az arcvonásai, a haja, a ruhája tökéletesen azonosak azzal, amit reggel az előszobában látott, mielőtt elment dolgozni, elsétált volna mellette. Ahogy ellépdelt a kávézó előtt, és vetett egy pillantást az asztalok mellett ülő emberekre, megkönnyebbült. Nem érzett dühöt, féltékenységet, semmit, egyszerűen elmúlt a lelkiismeret-furdalása, ami évek óta kínozza.

Bent az ismeretlen férfi és a felesége nem tett semmi olyasmit, amitől villámlani és mennydörögni kezd a szív. A felesége magyarázott, a férfi hallgatta. A férfi magyarázott, a felesége az asztal lapját nézte. A felesége elővett néhány papírt, a férfi elé dobta. A férfi eltolta maga elől. Rágyújtott, és mivel mindketten éppen kinéztek bosszúsan a vad tükröződésekbe bonyolódott üvegportálon az utcára, odébb húzódott. Egy pillanatra egyszerű, tétován bandukoló járókelőnek érezte magát, és ez olyan megnyugta-

tóan harmadosztályú érzés volt, mint egy csőtörés. Megkísértette a gondolat, hogy így maradjon. A betegség leküzdhető, de nem szabad azonnal orvoshoz fordulni. Visszalépett a kávéház elé.

A férfi végre fizetett, és mintha egy nyilvánvaló csoda folytán most dobta volna el a mankóit, meglepetten, bár nyilvánvalóan megkönnyebbültén állt fel, és indult el a kijárat felé. Minden mozdulatán érződött, hogy nincs semmi titkolnivalója, és szinte észre sem veszi, hogy egy nő, egy nagyon szép nő van vele. A félájult férj átlóholt az út másik oldalára, mindenfelé koszos penészfoltok mérgezték a levegőt: beesteledett. A fal mellett somfordálva követte őket, de a nagy forgalomban – buszok, autók, kamionok torlódtak fel a széles úton mindkét irányban – néhányszor majdnem elvesztette őket szem elől. A Bouvard felé fordultak, és ennek örült, mert azt a környéket legalább ismerte. Ide járt hegedűórákra nem is olyan nagyon régen egy Radovszkij nevű emigránshoz, aki a legjobb és a legolcsóbb hegedűtanár volt a tengerpart és a klinikák között.

Eléjük akart kerülni, bízott helyismeretében: pár sarok jobbra-balra, egy rövid, sötét utca, néhány téglafal, egy üres telek, lépcsősor, és már újra a Bouvard. De ez kis híján azt eredményezte, hogy végképp elvesztette őket. A 27-essel szemben ugyanis megálltak, rohannia kellett egy sarkot és még egyet, hogy újra feltűnjön előtte a két alak. A nagy tömegben egészen melléjük sodródott, már nem félt attól, hogy felismerik. Egyenesen oda akart menni és megkérdezni, mit keresnek itt. 1978. július 14. Szingapúr. Mesék a dzsungel legmélyén megbújó városról, amelyről kiderül, hogy egyszerű banki tranzakciók okozta látomás. Ezek a követhetetlen rémálmok a nyugdíjbiztosítás és a fogyasztási hitelek összeomlásának legszebb előhírnökei. A felesége háta mögé keveredett, egészen közről látta a férfi arcát a nő válla fölött. Hallotta, mit súg a férfi fülébe. An pö trop a mongú. Elsápadt. Ráadásul hirtelen rájött, ki ez a férfi. Orfon, a nyomorult Orfon. A nő megismételte a mondatot, de ezúttal két kezével megemelte Orfon fején a sisakot, és egészen a füléhez hajolt. Megharapta a fülcimpáját? (A férfi fülbevalót viselt, apró ezüstgömböt. Talán azt koccintotta össze fogaival.) Orfon összerándult, és átszaladt az úton, be a 27.-be.

A szürkés-kék földet seprő köpenye, a kétfelé libbenő szárnyai, a vastag szövet, a túlméretezett sarkantyú, a táska. Utána, utána, utána. Be a Bouvard 27.-be, hogy már a másodikon utolérje és elvágja a torkát. Jól ismerte az épületet, ide járt hegedűórára. A csinos szomszéd lány tekintete a lépcsőházban vagy a teste kipárolgásai a liftben. A negyediken a kaparászás a sötétben, a mindig leoltódó lámpákat szidalmazni fogcsikorgatva. A harmadik ajtó balra. Ha versenyre készült a másik, a régebbi tanítvány vagy az orosz magyar felesége vissza-visszatérő rosszullétei miatt korábban jött haza, elmaradt az óra. Ilyenkor a Bouvard-on csetlett-botlott. Már ezektől az emlékektől is megszédült, ezért gyorsan visszagyömöszködte lelkének rothadó felébe, amit valahol a gyomra és rosszul összeforrt bordacsontja között őrzött.

Berohant a házba, a nagy kaput nem zárták kulcsra, az utcáról hozott lendülettel felszaladt a másodikig, ennél tovább nem juthatott Orfon, nem volt akkora előnye. Ha fut, akkor sem. De a föld nyelte. Megállt, hallgatózott. Semmi mozgás. Vissza a földszintre, hátha észrevette, és elbújt a kukák mögött, a pincelejáróban, beleugrott a liftakna éhes torkába. Befészkelte magát egy szénakazal mélyére, éppen a Bouvard-on, mindjárt a 27.-ben persze. De ott sem talált senkit és semmit. A lift csukott ajtóval állt, rajta a slampos gyászír „fuori servizio”, ez csak vicc lehet. De a lift tényleg nem működött, az ajtaja ki sem nyílt. Megbénult a lépcsőházi univerzum. A hívős és a

sötét szagot eresztett. Az eltűnés kegyetlen Orfon-szaga. Mintha Radovszkij sápadt, remegő kezű felesége mondana neki valamit, amit nem ért, nem hall pontosan. Mehet haza.

Radovszkij megjijedt. Elmúlt hét. Indulnia kellett a feleségéért. A hegedűt visszatette a kopott bőrtokjába, a bőrtokot a hóna alá kapta, és a lakást be sem zárva, sietősen fordult a sötét lépcsőház felé. Lelé ajtaja előtt visszafojtott lélegzettel surrant el, Gallianiék előtt fel sem merte emelni a tekintetét. Nagyon elege lett ebből a saját folyosóiba forduló, rosszul kifestett, kirakhatatlan lakókkal megtömött, leprafoltos házból. De leginkább abból, ahogy ő fesheng, gyilkolja minden percét benne.

Lesietett a lépcsőn. A Bouvard túoldalán állt meg a 78-as busz, átszalomozott a nyüzsgő forgalom irgalmat alig ismerő sodrában, s szinte belerohant egy korábbi tanítványába. A neve nem jutott eszébe, mégis annyira meglepte a rég nem látott arc, hogy utána akart lépni, megkérdezni, mi történt vele, mióta nem találkoztak. Egyáltalán, hová tűnt. Az összetorlódott tömeg utat nyitott a távolodó alak felé, de ez a szétválás, folyosónyi rés nagyon képlékeny az esti Bouvard-on. A következő pillanatban már egy másik ismerős alakot engedett a szeme elé. A végtelen nyüzsgésben egészen közel kerültek egymáshoz. Orfon szoborszerűen állt az utca közepén, egyenesen őt nézte, karját egy ballonkabátos nő markolta, de csak az egyik kezével. A másikkal, ezt Radovszkij pontosan látta, a férfi köpenyét félrehajtva, belecsípett a combjába. Orfonnak arcizma sem rándult. A nő erre közelebb hajolt hozzá, de tekintetét elfordította róla, s most ő is egyenesen Radovszkijra nézett, talán véletlenül, talán kíváncsi volt, mit bámul olyan meredten Orfon. De a legvalószínűbb, hogy egyik sem látott semmit a Bouvard-ból és Radovszkijból. A nő gyilkosan nyílt mosolya ezt igazolta, s ahogy megszólalt, Radovszkij tisztán hallott mindent, hiszen ekkor ért legközelebb hozzájuk. Meglepte, hogy francia szót hall az utcán, ezért mégis arra gondolt, hogy kifejezetten neki címezték ezt a rövid mondatot. Kitűnően beszélt franciául, és ezt a tudást úgy hordta magával, mint egy kitüntetését. Komolyan úgy gondolta, hogy nem mindenki érdemli meg. Rajta kívül tulajdonképpen senki a környéken. Ráadásul mintha rákacsintott volna a nő. Orfonhoz hajolt, bele a molyirtók varázsszagát idéző köpenyébe, de Radovszkijra kacsintott. Úgy, ahogy csak olyan nő tud, aki folyatta már ki férfi véréét. És nagyon simán, különös kegyetlenséggel illeszkedett ez a tisztán kiejtett mondat, a nő arckifejezése és Orfon váratlan feltűnése abba az öngyilkos rendszerbe, amit lesütött szemű surranásból, sötét lépcsőházból, gőzölgő Bouvard-ból épített fel magának, amíg átért az út másik oldalára. Mivel Orfonról volt szó, nem is csodálkozott különösebben. 1972, Peking. A világ túlsó felén újabb és újabb űrszondákat lőnek fel abban reménykedve, hogy nem találnak semmit.

– Un peu trop à mon goût! – suttozta a lány Radovszkijnak fagyos mosollyal. Önmagában ez még nem ejtette kétségbe, de besötétedett, és ettől rögtön rosszkedve lett, mert azt jelentette, hogy menthetetlenül elkésett. Már a klinikán kellene lennie. A felesége még bent van az orvosnál, de szeretett korábban érkezni. Elsősorban azért, hogy fel tudjon készülni a pillanatra, amikor az asszony kilép a rendelőből. A pár francia szó azonban megzavarta, megállt, megfordult, nem is tudta igazán, miért. A nőt akarta megnézni? Vagy Orfont? Látni akarta, mi történik? Elgyengült, elernyed egy a leszálló este szövetébe tapadt szappanfoltnyi, csúszós pillanatra. A nő közben eltűnt a tömegben, Orfon hátát látta még, ahogy a Bouvard forgatagában szerencsétlenkedik, éppen

úgy, ahogy az előbb ő maga. Autók dudáltak, sofőrök magyaráztak és mutogattak. Itt az alsó szakaszon nincs lámpa, nem könnyű átkelni az úton.

Később jutott eszébe, hogy elmulasztott köszönni Orfonnak, igaz, ő sem tett semmi olyasmit, ami arra utalt volna, hogy kezet akar rázni vele. Talán a nő miatt játszottta el, hogy nem veszi észre. De hát ki volt az a nő? Miért mondta neki, amit mondott? Ismernie kellene? Hiszen Orfonnal is csak futólag... Na, ez azért túlzás. Túlzás? Ki lehetett ez a nő? És mit akart azzal mondani, hogy „kicsit sok”? Radovszkij várta a buszt, és megpróbált úgy tenni, mint egy ember, aki buszra vár. Nem volt túl meggyőző. Folyton azon járt az esze, hogy legjobb lenne kimaradni ebből. Ebből is. Úgy intézni, hogy ne legyen köze olyan emberekhez, mint Orfon. Olyan épületekhez, mint a Bouvard 27. Ki lehet maradni, igenis ki lehet maradni ebből az őrjöngésből, ami itt zajlik folyton-folyvást, minden nap és minden este. Űlni egy néptelen és szürke folyóparton. Nem messze halászcserda készül az esti rohamra. Rá se bagózna, bár egy hűvös szellőkés erejéig eszébe jutna egy harcsapaprikás túrós csuszával és az a pohár langyos sör, amit tüntetőleg és a pincérek rosszallása közepette elfogyasztana rá. A szellőkés azonban mulandó, mint az a bizonyos túrós csusza, és marad a folyópart, a pad, a csikorgó apró kavics a talpa alatt. Előhúzza a hegedűtokját, kinyitja, és elővesz belőle egy vastag pulóvert és egy algoflexet, mert nemcsak fázik, de a feje is megfájdult. Horgászokat lát kicsit odébb, és a sétány túlsó felén egy kutyát sétáltató öregasszonyt. Gyapjas, rőtbarna spániel lohol egyik bokortól a másikig. A házak a hátukat mutatják, és pontos formáikat eltorzítják a kerítések. Most kellene, hogy belebegjen egy óriási uszály a képbe, de Radovszkij nem akar megfordulni, hogy ellenőrizze, valóban megtörténik-e, amire gondol. Nem tesz egy lépést sem felé, mégis valamiképpen meggyőződésévé válik, hogy a halászcserda évek óta zárva van. S a sürgés-forgás csalóka tévképzetét az okozza, hogy a szemben lévő ház nyitott ablakából készülő vacsora illata szálldos a folyó felé. Az ablak mögött félig elhúzott függöny látni engedi a lámpa sárga fényét. Radovszkij megjegyzi a gondolatától, hogy nem szeretne bent lenni. Felsorolja inkább mindazt, amit látni vél. Fatörzs, kő, cserepes virág, nejlonzacskó, járdaszél,

aszfaltos futballpálya,

kapuk,

magas és rozsdás fémháló,

kovácsolt szemétkosár,

kopott fű,

szürke ég,

varjak,

egy sirály,

erős szél,

autólámpa,

hajóvonták találkozása,

reggel a folyó vizéből ittam, este az ég kapujába értem

stb. stb.